

Bir Zamanlar Anadolu'da...

Anadolu canlı çeşitliliği açısından çok zengin bir yer. Ancak bir zamanlar Anadolu'da yaşayan bazı hayvan türleri artık burada bulunmuyor. Hatta bazılarının soyunun tüm dünyada tükenmiş olduğu biliniyor. Hayvanların soylarının tükenmesinin birçok nedeni var. Doğal olayların yanı sıra insanların etkisi de çok büyük. Hayvanların doğal yaşam alanlarının bozulması ve avlanma insan kaynaklı nedenlerin başında geliyor.

Dijitalimaj / Alamy

Bir zamanlar Afrika, Asya ve Avrupa'da yaygın olarak görülen aslanlar, günümüzde yalnızca Afrika ve Hindistan'ın düzlük yerlerinde ve çayırlarında yaşıyor. Asya aslanı ise eskiden Anadolu'da yaşamış, ancak tahminen 13. yüzyılda burada soyu tükenmiş olan bir aslan alt türü. Asya aslanı günümüzde yalnızca Asya'da, Hindistan'ın batısındaki Gir Ormanı Ulusal Parkı'nda yaşıyor. Oysa bu aslan alt türü bir zamanlar Asya'nın güneyinin ve Anadolu'nun doğusunun da dâhil olduğu geniş bir coğrafyada yaşamış.

Asya yaban e ekleri, Asya'ya özgü, yani yalnızca Asya'da yaşayan bir yaban e eği türü. Asya yaban e eklerinin bir zamanlar Anadolu'da ya amı , ancak şimdi burada soyu tükenmiş olan alt t r yse Hint yaban e eği. Bu Asya yaban e eği alt türü günümüzde yalnızca Hindistan'ın batısındaki küçük bir bölgede ya ıyor.

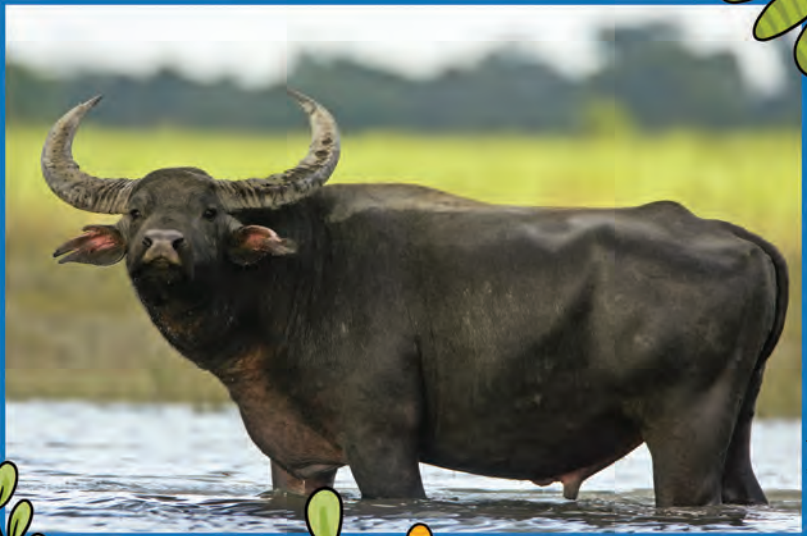
Digitalimaj / Alamy

Bir zamanlar Afrika'nın geneline ve Asya'nın güneyine yayılmış olan  italar günümüzde yalnızca Afrika'nın orta ve güney bölümleriyle Hazar Denizi'nin güneyinde yaşamlarını sürdürüyor.  itaların Anadolu'da ya amı , ancak günümüzde burada soyu tükenmiş olan alt t r yse Asya  itası. Asya  italarının Anadolu'da bundan kısa bir süre öncesine kadar yaşadığı biliniyor. Ancak 19. yüzyılın sonundan itibaren Asya  italarına Anadolu'da hiç rastlanmamış. Günümüzde Asya  itaları yalnızca Hazar Denizi'nin güneyinde yaşamlarını sürdürüyor.

Behnam Ghorbani

Su mandaları dünyanın hemen hemen her yerinde yaşayan bir manda türü. Asya mandası olarak bilinen bir su mandası alt t r yse bir zamanlar Anadolu'da da ya amı , ancak şimdi burada bu alt türün soyu tükenmiş. Günümüzde Asya mandaları yalnızca Asya'nın güneydoğusunda ya ıyor.

Getty TURKIYE

Bir zamanlar Asya'nın geneline yayılmış olan kaplanlar günümüzde Asya'nın güneydoğusunda yaşamlarını sürdürüyor. Hazar kaplanı olarak bilinen bir kaplan alt türününse günümüzde tüm dünyada soyu tükenmiş. Geçmişte Anadolu'da, Hazar Denizi'nin güneyinde ve Çin'de yaşayan Hazar kaplanlarına son kırk yıldır dünyanın hiçbir yerinde rastlanmamış.

Dijitalıma / Alamy

Ceylanlar Afrika ve Asya geneline yayılmış olarak yaşıyor. Günümüzde Anadolu'da yaşayan ceylan türleriyse dağ ceylanı ve yalnızca ceylan da denen kursaklı ceylan. Dorcas ceylanı olarak bilinen ceylan türünün de Anadolu'da bir zamanlar yaşamış olduğu ancak günümüzde soyunun tükendiği biliniyor. Dorcas ceylanı artık yalnızca Afrika'nın kuzey ve orta bölümlerinde yaşıyor.

Dijitalıma / Alamy

Günümüzde Asya'da ve Arap Yarımadası'nda yaşayan yakalı toykuşları ve Afrika'nın kuzeyinde yaşayan hubaralar, toygiller ailesine ait aynı cinsten iki kuş türü. Bu kuşlar bir zamanlar Anadolu'da da bulunuyormuş ancak yakalı toykuşlarının ve hubaraların Anadolu'da artık soyu tükenmiş.

Dijitalıma / Alamy

Bir zamanlar Avrupa'nın ortasından Asya'nın kuzeybatısına kadar uzanan geniş bir alanda yaşayan Avrupa bizonlarının sayısı 16. yüzyıldan sonra azalmaya başlamış. Avrupa bizonlarının bir alt türü olan Kafkas bizonları eskiden Anadolu'da yaşıyormuş, ama zamanla bu bizonların burada soyu tükenmiş. Günümüzde Kafkas bizonları Avrupa'da ve Rusya'da küçük sürüler hâlinde yaşamlarını sürdürüyor.

Dijitalimaj / Alamy

Dijitalimaj / Alamy

Tarpanlar bir zamanlar Avrupa'dan Asya'ya kadar uzanan geniş bir coğrafyada yaşamlarını sürdüren bir yabani at türü. 20. yüzyılın başında tarpanların soyunun tüm dünyada tükendiği biliniyor.

Bir zamanlar Anadolu'da yaşamış, ancak şimdi burada soyu tükenmiş olan hayvanlardan bir diğeri de İran alageyiği. Günümüzde yalnızca Hazar Denizi'nin güneyinde koruma altında yaşayan İran alageyikleri, eskiden Arap yarımadası ve Anadolu'nun da dâhil olduğu geniş bir coğrafyada yaşıyormuş.

Dijitalimaj / Alamy

Seçil Güvenç Hepar
Çizim: Esra Oğunday Bakır

Bilim Çocuk 37